

Sygn. akt I C 1097/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Kocielnik

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2023 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. B. (1), P. B.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie ewentualnie o ustalenie

I. oddala powództwo,

II. ustala, że powodowie przegrali proces w 100% i pozostawia rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.

Sygn. akt **I C 1097/20**

UZASADNIENIE

W dniu 4 maja 2020 r. A. B. (2) i P. B., zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, skierowali przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. pozew o:

I. W RAMACH ROSZCZENIA GŁÓWNEGO

1. zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów A. B. (1) i P. B. (solidarnie) kwoty 164.432,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. za nieważną;

2. zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów A. B. (1) i P. B. (solidarnie) kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw udzielonych w sprawie;

Ewentualnie, tylko w przypadku uznania braku solidarności czynnej po stronie powodów wnieśli o:

1. zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. B. (1) kwoty 82.216,27 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. za nieważną;

2. zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda P. B. kwoty 82.216,27 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. za nieważną;

3. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw udzielonych w sprawie.

II. W RAMACH PIERWSZEGO ROSZCZENIA EWENTUALNEGO

Ewentualnie, na wypadek, gdyby Sąd uznał powyższe roszczenia za niedopuszczalne bądź nieuzasadnione, wnieśli o:

1. ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta między pozwaną (...) Bank S.A. z siedzibą w W. a powodami A. B. (1) i P. B. była nieważna;

2. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw udzielonych w sprawie.

III. W RAMACH DRUGIEGO ROSZCZENIA EWENTUALNEGO

Ewentualnie, wyłącznie na wypadek uznania przez tut. Sąd, że umowa łącząca powodów i pozwaną była ważna i mogła być wykonywana bez abuzywnego mechanizmu indeksacji, wnoszą o:

1. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów A. B. (1) i P. B. (solidarnie) kwoty 136.086,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania postanowień umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. odnoszących się do mechanizmu indeksacji za abuzywne;

2. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów A. B. (1) i P. B. (solidarnie) kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw udzielonych w sprawie;

ewentualnie tylko w przypadku uznania braku solidarności czynnej po stronie powodowej wnieśli o:

1. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. B. (1) kwoty 68.043,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania postanowień umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. odnoszących się do mechanizmu indeksacji za abuzywne;

2. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda P. B. kwoty 68.043,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania postanowień umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. odnoszących się do mechanizmu indeksacji za abuzywne;

3. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw udzielonych w sprawie (pozew, k. 3-27).

W odpowiedzi na pozew Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm (odpowiedź na pozew, k. 141-179).

W dniu 30 lipca 2020 r. strona powodowa dokonała modyfikacji powództwa wnoszą o:

I. W ramach roszczenia głównego

1. zasądzenie od pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów (solidarnie) kwoty 164.432,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty;

2. ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta między stronami była nieważna.

II. W ramach roszczenia ewentualnego

3. ustalenie, że postanowienia wprowadzające mechanizmy indeksacji (przeliczeniowy) w umowie o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. były bezskuteczne wobec powodów, tj. postanowienia: § 2 ust. 1, § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 Umowy, a także § 1 pkt 19, § 3 ust. 2 i § 11 ust. 4-5 Regulaminu.

Każdorazowo wnosząc również o zasądzenie od pozwanej łącznie na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie do dnia zapłaty oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw udzielonych w sprawie (pismo procesowe powodów zawierające modyfikację powództwa, k. 285-305).

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pismo procesowe pozwanego, k. 309-314).

W dniu 16 grudnia 2021 r. strona powodowa dokonała kolejnej modyfikacji powództwa **w ramach roszczenia głównego** wnosząc o:

1. zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie (lub łącznie) kwoty 364.432,54 zł (tytułem sumy wszystkich wpłat dokonanych przez powodów na rzecz banku tj. rat kapitałowo-odsetkowych, składek na ubezpieczenie na życie, składek z tytułu ubezpieczenia nieruchomości, ubezpieczenia pomostowego oraz kontroli/wyceny inwestycji w okresie od 10 lipca 2008 r. do 11 grudnia 2008 r.) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób następujący:

a. dla kwoty 164.432,54 zł od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty;

b. dla kwoty 200.000 zł od dnia 16 grudnia 2021 r. do dnia zapłaty;

2. ustalenie, w trybie art. 189 k.p.c., że umowa kredytu hipotecznego z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta między stronami jest nieważna.

Nadto strona powodowa wskazała, że roszczenie ewentualne pozwu określone w pkt 3 modyfikacji powództwa z dnia 30 lipca 2020 r. pozostawia bez zmian (pismo procesowe strony powodowej, k. 476-477).

W odpowiedzi na kolejną modyfikację powództwa strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa, w tym powództwa zmodyfikowanego, w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (pismo procesowe pozwanego, k. 484-492).

Do czasu zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie (protokół rozprawy z dnia 24 października 2023 r., k. 568).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie A. B. (1) i P. B. poszukiwali środków na budowę domu. Z oferty zamieszczonej w internecie A. B. (1) uzyskała informacje o kredytach w banku (...) (wniosek kredytowy nr (...) z 16 czerwca 2008 r., k. 220-222). W przeszłości małżonkowie nie zawierali żadnych umów kredytowych. Małżonkowie mieli zdolność kredytową na uzyskanie kredytu złotowego. W placówce Banku (...), w której A. B. (1) odbyła trzy spotkania, przedstawiono ofertę

kredytu indeksowanego do waluty CHF. P. B. nie uczestniczył w spotkaniach w banku. Pojawił się w banku dopiero w dniu podpisania umowy końcowej. Do oferty kredytu indeksowanego małżonków przekonały niższe raty kredytu niż w kredycie złotowym (zeznania powódki A. B. (1), protokół k. 509v, nagranie 00:05:55-00:10:10; zeznania powoda P. B., protokół k. 510, nagranie 00:41:33-00:42:14).

Bank (...) miał w ofercie cztery rodzaje walut: PLN, USD, EUR i CHF. Jeśli klient był zainteresowany kredytem hipotecznym oferowanym przez Bank (...) to odwiedzał placówkę Banku, gdzie w rozmowie z pracownikiem przedstawiał swoje preferencje, możliwości i zadawał pytania. Na podstawie rozmowy z klientem i w oparciu o informacje od niego uzyskane przeprowadzona była symulacja dotycząca żadanego produktu, przekazywane były o nim informacje, czasie procesowania, kosztach, potrzebnych dokumentach, zabezpieczeniach. Jeśli klient był zainteresowany produktem wówczas składał wniosek kredytowy wraz z wymaganą dokumentacją i ewentualnymi wnioskami negocjacyjnymi. W trakcie całego procesu, również po podpisaniu umowy i w trakcie jej trwania klient mógł składać wnioski o ustalenie indywidualnych warunków umownych. Nie było w Banku katalogu spraw podlegających negocjacji, klient mógł złożyć wniosek dotyczący dowolnego zakresu. Klienci ubiegający się o produkt kredytowy byli informowani w trakcie całego procesu o ryzyku walutowym, warunkach umowy, zobowiązaniach, kosztach, sposobie wykonywania i realizacji Umowy (zeznania na piśmie świadka K. G., k. 455).

W dniu 16 czerwca 2008 r. A. B. (1) samodzielnie złożyła wniosek kredytowy nr (...). Występowała o kredyt we własnym imieniu oraz w imieniu męża P. B., posiadając w tym zakresie upoważnienie. Wniosek dotyczył kredytu na budowę domu wolnostojącego w kwocie 200.000 zł, w walucie CHF, z okresem kredytowania 420 miesięcy. W dacie składania wniosku A. B. (1) miała wykształcenie średnie, pracowała na podstawie umowy na czas nieokreślony jako handlowiec w (...) Sp. z o.o. w K.. P. B. również miał wykształcenie średnie, pracował na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku(...)w (...) w L.. A. B. (1) posiadała limit na karcie w (...) w wysokości (...) zł (wniosek kredytowy nr (...) z 16 czerwca 2008 r., k. 220-222).

Kredyt indeksowany charakteryzuje się tym, że jest wypłacany klientowi w PLN, natomiast w dniu uruchomienia kwota kredytu jest przeliczana na walutę CHF. Bank nie miał w swojej ofercie kredytu walutowego przeznaczonego dla osób fizycznych, w którym wypłata następowałaby bezpośrednio w walucie CHF (zeznania na piśmie świadka J. C., k. 447).

Bank (...) od samego początku oferowania produktu umożliwiał klientom spłatę kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Waluta spłaty zależała od decyzji klienta i nie była niczym uwarunkowana. Także od początku oferowania produktu Bank umożliwiał zmianę pierwotnej decyzji w zakresie waluty spłaty, czyli nawet jeśli pierwotnie klient zdecydował się na spłatę w PLN mógł po podpisaniu odpowiedniego aneksu zmienić pierwotną decyzję. Od początku oferowania produktu byli w Banku klienci, którzy spłacali kredyt bezpośrednio w walucie CHF, ale do lat 2010-2011 liczba takich klientów była niewielka. Obecnie już prawie 30% klientów spłaca kredyt bezpośrednio w walucie CHF. Tabele kursowe były zawsze dostępne dla klienta. W latach wcześniejszych tabele były dostępne w każdym oddziale banku. Obecnie tabela jest dostępna np. na stronie internetowej banku (zeznania na piśmie świadka J. C., k. 444).

W dniu 10 lipca 2008 r. wnioskodawcy otrzymali pozytywną decyzję kredytową (decyzja kredytowa z 10 lipca 2008 r., k. 224-225).

W dniu 10 lipca 2008 r. A. B. (1) i P. B. zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę nr (...) (dalej: Umowa). Na mocy § 1 ust. 2 Umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w niniejszej Umowie, a kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu wraz z odsetkami oraz opłatami i prowizjami wynikającymi z umowy i aktualnego cennika w oznaczonych terminach spłaty, oraz wywiązania się z pozostałych postanowień niniejszej Umowy. Zgodnie z **§ 2 ust. 1-3 Umowy**, kwota kredytu została ustalona na 200.000 zł, w tym na budowę domu metodą gospodarczą 178.050 zł oraz refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe w wysokości 21.950 zł. Kredyt był indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.

Okres kredytowania strony ustalili na 420 miesięcy (§ 2 ust. 6 Umowy).

Kredyt został oprocentowany według zmiennej stopy procentowej w wysokości 3,69% w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 0,90 p.p. stałej w całym okresie kredytowania (§ 6 ust. 1-3 Umowy). Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) (§ 6 ust. 4 Umowy).

Stosownie do **§ 7 ust. 1 Umowy**, kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) S.A.

W umowie ustalono, że zabezpieczeniem spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy będzie hipoteka kaucyjna do kwoty 340.000 PLN na rzecz banku ustanowiona na nieruchomości położonej w miejscowości L., działka (...), nr KW (...), cesja praw na rzecz banku z polisy ubezpieczenia ww. nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych oraz polisy na życie kredytobiorcy (§ 9 ust. 1 Umowy). Integralną część umowy stanowił Regulamin (§ 11 ust. 2 pkt 1 Umowy). W zakresie nieuregulowanym Umową zastosowanie miały postanowienia Regulaminu (§ 11 ust. 5 Umowy) (umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r., k. 227-229).

W **§ 1 pkt 19 Regulaminu** kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (dalej: Regulamin) wskazano, że kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

Zgodnie z **§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu**, kredyt udzielony jest w PLN i może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych.

Stosownie do § 8 ust. 3 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

W przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego, wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN Bank nalicza dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych (§ 9 ust. 4 Regulaminu).

Z kolei stosownie do § 10 ust. 4 i 5 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej kwota wcześniejszej spłaty jest obliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia realizacji, wskazanego przez kredytobiorcę w dyspozycji o dokonanie wcześniejszej spłaty. W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za wcześniejszą spłatę ustalana jest od kwoty wcześniejszej spłaty, przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

W **§ 11 ust. 4 Regulaminu** wskazano, że przewalutowanie następuje według kursów, z zastrzeżeniem ust. 5:

- 1) kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą;
- 2) sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN.

W myśl **§ 11 ust. 5 Regulaminu**, przypadku zmiany waluty obcej na inną walutę obcą saldo kredytu oblicza się na podstawie obowiązującego w Banku w dniu złożenia wniosku o przewalutowanie kursów walut dewiz, gdzie:

- x – saldo kredytu w nowej walucie (kwota kapitału pozostała do spłaty w dniu podjęcia przez Bank decyzji o przewalutowaniu);
- y – saldo kredytu w dotychczasowej walucie (z dnia decyzji Banku o przewalutowaniu);
- a – kurs sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu;
- b – kurs kupna nowej waluty kredytu, według wzoru:

Zgodnie z § 12 ust. 3 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za podwyższenie kwoty kredytu ustalana jest od kwoty podwyższenia, przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia sporządzenia aneksu.

Z kolei w przypadku kredytu w walucie obcej dla odnawiania zabezpieczeń kredytu stosuje się kurs sprzedaży dewiz obowiązujący w dniu odnawiania zabezpieczenia na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych (§ 13 ust. 4 Regulaminu) (Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., k. 35-44).

Wraz z umową w dniu 7 lipca 2008 r. kredytobiorcy złożyli oświadczenie dotyczące Informacji dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowany/ą kursem waluty obcej. W ww. Informacji wskazano, że w ofercie Banku (...) S.A. dla klientów indywidualnych są zarówno kredyty i pożyczki hipoteczne złotowe, jak i indeksowane kursem waluty obcej: CHF, USD, EUR, oparte na zmiennej stopie procentowej. Przed podjęciem decyzji o wyborze waluty kredytu poproszono o zapoznanie się z poniższymi informacjami dotyczącymi ryzyka kursowego i ryzyka zmian stóp procentowych.

W zakresie ryzyka zmiany kursów walutowych wskazano, że wybierając zadłużenie w walucie obcej, kredytobiorcy aktualnie korzystają z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Dotyczy to przede wszystkim kredytów w euro i we frankach szwajcarskich, a wynika ze znacznej różnicy w wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu. Zgodnie z cennikiem Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna w okresie do 30 czerwca 2008 r. stawki referencyjne wynosiły:

- dla kredytów złotych – 6,1500 % (WIBOR 3M);
- dla kredytów indeksowanych kursem CHF – 2,8850 % (LIBOR 3M CHF);
- dla kredytów indeksowanych kursem EUR – 4,7270 % (EURIBOR 3M);
- dla kredytów indeksowanych kursem USD – 2,6881 % (LIBOR 3M USD).

Podkreślono jednak, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych. Występowanie ryzyka walutowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Z wyżej wymienionych powodów warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN jako korzystną alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych. W informacji poinformowano również o ryzyku zmian stóp procentowych wskazując, iż zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. W informacji wyjaśniono również, że oprocentowanie kredytów i pożyczek hipotecznych składa się ze stałej marży Banku (...) i zmiennej stopy referencyjnej (np. EURIBOR, LIBOR – w zależności od waluty kredytu) i zmienia się co kwartał. Nasz Bank, ustalając stawkę oprocentowania kredytu na dany okres, uwzględnia wysokość stopy referencyjnej z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy. Ryzyko zmiany stóp procentowych oznacza, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie

oprocentowanie kredytu i wzrosnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej. Bank (...) nie określa wysokości stopy referencyjnej - jest ona ustalana na rynku międzybankowym i zależy między innymi od decyzji banku centralnego w zakresie obniżenia lub podwyższenia stóp procentowych. Na wysokość stóp procentowych w danym kraju ma wpływ szereg czynników, m.in. inflacja, podaż pieniądza, cykl koniunkturalny, wysokość PKB itp. Informacja o wysokości stóp referencyjnych dla poszczególnych walut jest podawana do publicznej wiadomości i dostępna w dziennikach ogólnopolskich oraz na stronach portali internetowych. Dwa powyżej wspomniane czynniki - zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych. Jednocześnie bank zachęcał Klientów do zapoznania się z danymi historycznymi i sporządzanymi przez analityków prognozami dotyczącymi wahań kursu oraz wysokości stawek referencyjnych dla danej waluty (wartości, które w danym momencie mogą być korzystne dla klienta, w długim okresie mogą się okazać niekorzystne), a także do zapoznania się z przykładem symulacji modelowej przedstawiającej przykładowy wpływ zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu. Wskazano, że po przeanalizowaniu w/w informacji każdy Wnioskodawca wybiera walutę najkorzystniejszą dla siebie, umożliwiającą optymalną formę spłaty zadłużenia. Podkreślono też, że Bank oferuje możliwość zmiany waluty kredytu, wielokrotnie w trakcie okresu spłaty - na PLN bezpłatnie. Kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z powyższą informacją oraz że w pierwszej kolejności przedstawiono im ofertę kredytu w PLN, z której rezygnują (Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowany/ą kursem waluty obcej wraz z wykresem dot. historii zmian kursu CHF/PLN z 7 lipca 2008 r., k. 233-234).

Kredyt został wypłacony w dwóch transzach: w dniu 9 stycznia 2009 r. w kwocie 100.000 zł, która po przeliczeniu według kursu waluty banku w wysokości 2,6200, dała kwotę 38.167,94 CHF oraz w dniu 21 lipca 2008 r., która po przeliczeniu według kursu waluty banku w wysokości 1,9331, dała kwotę 51.730,38 CHF (zaświadczenie o udzieleniu kredytu hipotecznego z 11 grudnia 2019 r., k. 48). Tym samym łącznie kwota 200.000 zł kredytu została przeliczona przez Bank (...) na kwotę 89.898,32 CHF.

Przy założeniu, że saldo wyjściowe kapitału kredytu przeliczone zostałoby z zastosowaniem kursów średnich NBP dla relacji CHF/PLN to kwota udzielonego kredytu wynosiłaby 87.366,37 CHF (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 533).

Małżonkowie spłacali kredyt w złotych (zeznania powódki A. B. (1), protokół k. 510, nagranie 00:32:42).

Spread stosowany przez Bank (...) S.A. w latach 2008-2014 pozostawał poniżej lub blisko średniej rynkowej oraz mediany, co oznacza że w danym segmencie rynku (kursów tabelowych banku) w tym okresie kursy stosowane przez ww. Bank nie odbiegały na niekorzyść kredytobiorców w stosunku do kursów stosowanych przez inne banki, wobec czego można je uznać za rynkowe. Z kolei w latach 2015 do 2017 zauważalna jest istotna różnica pomiędzy spreadem stosowanym przez Bank (...), a rynkową średnią oraz medianą dla kursów tabelowych. W tym okresie kursy stosowane przez ww. Bank odbiegały od kursów stosowanych w segmencie rynku kursów tabelowych na niekorzyść kredytobiorców (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 530-533).

Aneksem nr (...) z dnia 5 stycznia 2010 r. do przedmiotowej Umowy dokonano zmiany § 5 ust. 1 pkt 1 Umowy (aneks nr (...) z 5 stycznia 2010 r. do Umowy o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 46).

Aneksem z dnia 6 lipca 2018 r. do Umowy, w związku z wnioskiem kredytobiorców o przewalutowanie kredytu indeksowanego do CHF nr (...), strony postanowiły dokonać zmian w Umowie. Zgodnie z § 1 ww. aneksu, strony Umowy zgodnie oświadczyły, że na dzień 28 czerwca 2018 r. stan zadłużenia z tytułu kredytu nr (...) wynosi 68.310,72 CHF, co stanowiło równowartość kwoty 257.319,65 zł wg kursu średniego NBP z Tabeli kursów średnich walut obcych publikowanej przez NBP, obowiązującego w chwili wykonania symulacji. W § 2 ust. 1 aneksu strony zgodnie postanowiły, że kwota zadłużenia z tytułu kredytu z dnia wskazanego w dyspozycji wykonania przewalutowania, zostanie przeliczona na walutę PLN (przewalutowanie) wg kursu średniego NBP obowiązującego w tym dniu, pomniejszonego o 10 groszy. Nadto § 6 ust. 3 Umowy otrzymał brzmienie „Oprocentowanie kredytu stanowi sumę

stopy referencyjnej WIBOR 3M oraz marży w wysokości 0,80 p.p., stałej w całym okresie kredytowania, § 6 ust. 5 Umowy otrzymał brzmienie: „Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej WIBOR 3M”, § 7 ust. 1 Umowy otrzymał brzmienie „Kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w PLN” (aneks z dnia 6 lipca 2018 r. do Umowy o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 47).

W dniu 11 grudnia 2018 r. A. B. (1) i P. B. dokonali całkowitej spłaty kredytu hipotecznego nr (...) (zaświadczenie o spłacie kredytu hipotecznego z 19 grudnia 2018 r., k. 58).

Przy założeniu, że kwota kredytu była indeksowana, a raty kredytu przeliczane były według kursu średniego NBP (tabela A), przy założeniu warunków umowy kredytu (sprzed zawarcia aneksu dotyczącego przewalutowania kredytu), tj. marży (przy uwzględnieniu jej zamiany), ilości rat, okresu karencji, etc. (z rozbićciem na część kapitałową i odsetkową), wysokość kredytu (wartości salda wyjściowego) od dnia zawarcia umowy do 6 lipca 2018 r. wynosiłaby 27.498,78 CHF, co stanowiłoby równowartość kwoty 94.742,03 PLN. Kapitał pozostały do spłaty na koniec ww. okresu kalkulacji wynosiłby 66.386,77 CHF (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 534).

Różnica pomiędzy wysokością zobowiązania kredytobiorców z tytułu przedmiotowej Umowy obliczoną przy zastosowaniu kursu średniego NBP a wysokością zobowiązania kredytobiorców obliczoną według kursu zastosowanego przez bank w okresie od 21 sierpnia 2008 r. do 6 lipca 2018 r., wynosiłaby 5.711,59 zł (100.453,62 zł minus 94.742,03 zł) i stanowiłaby nadpłatę na rzecz kredytobiorców (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 534).

W dniu 27 marca 2020 r. A. B. (1) i P. B. złożyli reklamację dotyczącą umowy kredytowej nr (...) wraz z wezwaniem do zawarcia porozumienia i zapłaty w którym wezwali Bank (...) do:

1. zawarcia porozumienia, w którym strony w drodze złożenia zgodnych oświadczeń woli, usunął z ww. umowy postanowienia z § 2 ust. 2, § 4 ust. 4, § 7 ust. 1 Umowy, które mają charakter abuzywny;
2. złożenie oświadczenia, iż na skutek usunięcia ww. postanowień umowa ta staje się umową nieważną, a to z uwagi na brak możliwości określenia głównych świadczeń stron, a także brak wskazania essentialia negotii umowy kredytu oraz wprowadzenie rażącej nierównowagi kontraktowej stron, która jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 58 § 2 k.c.;
3. z uwagi na powyższe wnieśli o dokonanie wzajemnych rozliczeń i zapłatę na rzecz wnioskodawców kwoty 164.432,54 zł na rachunek bankowy wskazany w piśmie w ustawowym terminie (reklamacja wraz z wezwaniem do zawarcia porozumienia i zapłaty, k. 62-64).

W odpowiedzi Bank stwierdził, że brak jest podstaw do uznania zgłoszenia zgodnie z oczekiwaniem klientów. Jednocześnie wskazał na możliwość zwrócenia się o rozstrzygnięcie do sądu powszechnego lub do podmiotów w trybie odwoławczym (pismo Banku (...) S.A. z dnia 22 kwietnia 2020 r., k. 64-65).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów za wyjątkiem dokumentu umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z 10 lipca 2008 r. przedłożonego przez stronę powodową, gdyż przedłożony dokument nie zawiera podpisów powodów, a więc stanowi jedynie projekt umowy (k. 32-34). Właściwą, podpisaną przez obie strony umowę kredytu hipotecznego raz z odpowiedzią na pozew przedłożyła strona pozwana (k. 227-229). Sąd w całości dał wiarę pozostałym dokumentom wymienionym w stanie faktycznym, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie miał podstaw do podważenia ich wiarygodności bądź zawartej w nich treści z urzędu.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się na zeznaniach świadków K. G. (zeznania na piśmie, k. 455-459) i J. C. (zeznania na piśmie, k. 443-447) w zakresie wskazanym w stanie faktycznym. W tej części zeznania świadków należało uznać za istotne dla rozstrzygnięcia sporu oraz wiarygodne, albowiem w sposób spójny i jasny świadkowie przedstawili

posiadaną przez siebie wiedzę w zakresie procedury udzielania kredytu w walucie CHF, możliwości negocjowania umowy, wypełniania przez bank obowiązków informacyjnych względem klientów, pozyskiwania przez bank waluty obcej w celu udzielenia kredytów walutowych oraz umożliwienia wypłaty i spłaty kredytu w jego walucie. Okoliczności te znajdują również odzwierciedlenie w dowodach z dokumentów. Zeznania ww. świadków nie miały przesądzającego znaczenia dla ustaleń Sądu co do prawidłowości pouczenia powodów o ryzyku kursowym, kursie waluty, spreadzie czy kosztach kredytu, gdyż świadkowi ci nie brali udziału w procedurze udzielania powodowi kredytu.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się również częściowo na dowodzie z przesłuchania powoda P. B. (protokół rozprawy, k. 510) i powódki A. B. (1) (protokół rozprawy, k. 509v-510), w zakresie wskazanym w ustalonym stanie faktycznym. Jakkolwiek w ocenie Sądu powodowi rzetelnie przedstawili informacje na temat przyczyn i samego zawarcia umowy kredytowej to w przypadku pozostałych okoliczności, tj. niespełnienia w sposób należyty obowiązków informacyjnych przez bank itd., ich relacje nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Zebrane w sprawie dowody i ustalony stan faktyczny wskazują, że w chwili zawierania umowy kredytu powodowie zostali należycie poinformowani i posiadali pełną świadomość różnicy pomiędzy oferowanymi kredytami PLN i kredytem waloryzowanym w walucie CHF. Powodowie w oparciu o otrzymane dane dokonali własnej analizy opłacalności produktów bankowych i zdecydowali się na skorzystanie z kredytu denominowanego, który miał niższą ratę. Okoliczność, że na spotkaniach w banku (poza spotkaniem w trakcie którego podpisano przedmiotową Umowę) obecna była jedynie A. B. (1), która w imieniu swoim i małżonka złożyła wniosek o udzielenie kredytu, nie świadczy o niespełnieniu przez bank w sposób należyty swoich obowiązków informacyjnych względem powodów, gdyż małżonkowie sami podjęli decyzję, iż w początkowych spotkaniach w banku będzie uczestniczyła jedynie powódka, zaś powód stawi się dopiero na podpisanie Umowy kredytowej. A. B. (1) posiadała stosowne upoważnienie od męża do złożenia wniosku kredytowego.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na opinii z dnia 14 grudnia 2022 r. biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych, finansów przedsiębiorstw. Zdaniem Sądu opinia sporządzona została zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia zawodowego biegłego w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Opinia ta w sposób dokładny, zwięzły i wyczerpujący odpowiada na zadane w tezie dowodowej pytania (opinia biegłego sądowego M. Z. z dnia 14 grudnia 2022 r., k. 530-536).

Jednocześnie Sąd, postanowieniem z dnia 28 czerwca 2022 r., Sąd oddalił wniosek dowodowy strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz w pozostałym zakresie oddalił wniosek strony pozwanej, na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie z dnia 28 czerwca 2022 r., k. 515) oraz z przyczyn jakie legły u podstaw nieuwzględnienia żądania pozwu, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo główne oraz ewentualne nie zasługiwały na uwzględnienie.

Strona powodowa w niniejszym postępowaniu domagała się w ramach roszczenia głównego:

1. zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów solidarnie (lub łącznie) kwoty 364.432,54 zł (tytułem sumy wszystkich wpłat dokonanych przez powodów na rzecz banku tj. rat kapitałowo-odsetkowych, składek na ubezpieczenie na życie, składek z tytułu ubezpieczenia nieruchomości, ubezpieczenia pomostowego oraz kontroli/wyceny inwestycji w okresie od 10 lipca 2008 r. do 11 grudnia 2008 r.) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób następujący:

a. dla kwoty 164.432,54 zł od dnia 22 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty;

b. dla kwoty 200.000 zł od dnia 16 grudnia 2021 r. do dnia zapłaty;

2. ustalenia, w trybie art. 189 k.p.c., że umowa kredytu hipotecznego z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta między stronami jest nieważna.

Ewentualnie (**roszczenie ewentualne**) wniosła o ustalenie, że postanowienia wprowadzające mechanizmy indeksacji (przeliczeniowy) w umowie o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. były bezskuteczne wobec powodów, tj. postanowienia: § 2 ust. 1, § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 Umowy, a także § 1 pkt 19, § 3 ust. 2 i § 11 ust. 4-5 Regulaminu.

Przechodząc do oceny zgłoszonego powództwa o ustalenie, wskazać należy na podstawę prawną dochodzonego przez powodów roszczenia, a więc art. 189 k.p.c. Stosownie do wymienionego przepisu powodowie mogą żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 6 k.c. strona powodowa powinna wykazać istnienie po jej stronie interesu prawnego. Sąd z urzędu bada interes prawny będący materialno-prawną przesłanką powództwa o ustalenie, a ustalenie jego braku skutkuje oddaleniem powództwa wprost bez analizy żądania strony powodowej.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa; niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powodów. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego – w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1987 r., sygn. akt III CRN 57/87, OSNPG 1987, Nr 7, poz. 27). Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powodów. W przypadku, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym stronie służy dalej idące roszczenie np. o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie lub znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2002 r. sygn. akt: II CKN 919/99 (LEX nr 54376), które Sąd Okręgowy w całości podziela.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd doszedł do przekonania, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. W przedmiotowej sprawie, oceniając interes prawny w powództwie o ustalenie, szczególną uwagę zwrócić należy na fakt, iż stroną powodową oraz pozwaną bank nie łączy już przedmiotowa umowa kredytu, gdyż powodowie w dniu 11 grudnia 2018 r. dokonali całkowitej spłaty kredytu hipotecznego nr (...) (zaświadczenie o spłacie kredytu hipotecznego z 19 grudnia 2018 r., k. 58). Skoro więc powodowie spłacili kredyt w całości, to nie istnieje jakkolwiek niepewność ich sytuacji prawnej.

W ocenie Sądu, nie ma racji strona powodowa, iż umowa łącząca strony jest nieważna.

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c., nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo z zasadami współżycia społecznego. Zdaniem Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej nie zachodzi sprzeczność przedmiotowej Umowy z bezwzględnie obowiązującym przepisami ustawowymi.

Istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy jest wskazanie przepisów regulujących umowę kredytu bankowego, tj. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: prawo bankowe). Zgodnie z art. 69 ust. 1 prawa bankowego, w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do ust. 2 wskazanego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W treści art. 69 ust. 2 prawa bankowego wskazano zatem, jakie niezbędne postanowienia powinny być zawsze ujawnione w umowie bankowej. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w art. 69 ust. 1 prawa bankowego.

W ocenie Sądu przedmiotowa Umowa (zgodna jest z art. 69 ustawy Prawo bankowe) spełnia wszystkie wymogi zawarte w przytoczonym artykule, nie jest próbą obejścia przepisów prawa bankowego, jak również nie wypacza natury umowy kredytu. W przedmiotowej Umowie kredytu jego kwotę ustalono na 200.000 zł, zaś walutę waloryzacji na CHF (umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r., k. 227-229). Zdaniem Sądu odpowiadają również prawu postanowienia Umowy odnoszące się do oprocentowania kredytu, w tym wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany. Umowa przewidywała też okoliczności, w jakich może dojść do zmiany oprocentowania oraz sposoby jakimi kredytobiorca o tej zmianie zostanie poinformowany (§ 6 Umowy, k. 228; § 6 Regulaminu, k. 38-38v). Zauważyć też należy, że w dacie podpisania Umowy przepisy prawa bankowego nie przewidywały obowiązku zawarcia w umowie postanowień określających mechanizm tworzenia tabel kursowych, kursów walut, czy też umożliwiających stronie wpływanie na ww. elementy. Zawarcia w umowie takich postanowień nie domagali się również powodowie.

Umowa kredytu waloryzowanego mieści się, w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ustawy Prawo bankowe). Umowa ta nie jest zatem sprzeczna z art. 358¹ § 2 k.c. wedle którego strony mogą zastrzec w niej, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Natomiast § 3 tego przepisu stanowi podstawę sądowej waloryzacji świadczeń. Należy wyjaśnić, że przepis art. 69 Prawa bankowego nie należy do przepisów określających w sposób sztywny wysokość świadczenia pieniężnego, w szczególności świadczenia kredytobiorcy, tj. kwoty kredytu, którą powinien zwrócić w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy kredytu. Z tego względu waloryzacja umowna tego świadczenia była dopuszczalna na podstawie art. 358¹ § 2 k.c. Przyjęcie za miernik waloryzacji waluty obcej nie stanowiło również naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów ani zasad współżycia społecznego. Waloryzacja umowna przy zastosowaniu jako jej miernika waluty obcej wyraża się w tym, że kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej. Suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu może mieć bowiem inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu (w chwili wykonania umowy przez bank), ale taka wykorzystana suma (w całości lub części) może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu. Tym samym należy zaznaczyć, że zasada nominalizmu zawarta w artykule 358¹ k.c., znajduje rozszerzenie w ustępie 2 wspomnianego artykułu, umożliwiającego waloryzację w drodze umowy (wyrok Sądu Najwyższy z 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r. (sygn. V CSK 445/14, Lex nr 1751291), który to pogląd Sąd Okręgowy podziela i odnosi do przedmiotowej sprawy, potwierdził, że dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Wspomniany powyżej art. 69 Prawa bankowego statuuje, że waluty samego kredytu oraz waluta jego spłaty nie muszą być tożsame. Tym samym, dopuszczalne jest tworzenie umów realizujących essentialia negotii umowy kredytu przy założeniu spłaty wierzytelności w walucie obcej.

Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waloryzacji tego kredytu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2012 r., sygn. akt II CSK 429/11, Legalis nr 526856). Podkreślenia wymaga więc, że istotną konsekwencją umowy kredytu jest brak pewności w zakresie ostatecznego całkowitego jego kosztu zarówno ze strony banku, jak i kredytobiorcy. Dotyczy to także kredytów wyrażonych w PLN, nieindeksowanych do waluty obcej, szczególnie w przypadku zastosowania zmiennego oprocentowania kredytu, zależnego od szeregu czynników, na które kredytobiorca także nie ma wpływu. W przypadku wzrostu oprocentowania w okresie kredytowania, tak samo jak w przypadku zmian na rynku walutowym, które mogą dotyczyć CHF, kwota wierzytelności wobec banku może ulegać zmianie, jednak nawet wówczas będzie

to jedno i to samo zobowiązanie z tego samego tytułu, bez cech innych stosunków zobowiązaniowych. Zjawisko to nie stanowi naruszenia ustawy Prawo bankowe, ani Kodeksu cywilnego w zakresie prawa zobowiązań. Brak ekwiwalentności świadczeń jest więc pozorny, z uwagi na konieczność zachowania wzajemnej wartości waluty PLN i CHF.

Nie można oczekiwać od banku (który jako spółka prawa handlowego prowadzi nastawioną na zysk działalność gospodarczą) udzielania kredytów bez umożliwienia mu osiągnięcia korzyści z umowy kredytu, bo tylko wówczas nie dochodziłoby do rozbieżności pomiędzy udzielonym kredytem, a zobowiązaniem do zwrotu wykorzystanego kredytu. Kredytobiorca, niedysponujący własnymi środkami pieniężnymi na realizację takiej inwestycji jak budowa domu, oraz taki kredytobiorca, który nie zamierza zaangażować posiadanych przez siebie środków finansowych, musi skorzystać z finansowego wsparcia ze strony banku, dla którego umowa kredytu jest źródłem przychodu, tym samym dochodzi do naruszenia równowagi między stroną konsumencką a spółką prawa bankowego. Nie jest to jednak równoznaczne z nieważnością umowy kredytu, ponieważ wykorzystanie mechanizmu waloryzacji nie narusza natury kredytu, gdyż zapewnia kredytodawcy zarobek w zamian za udzielenie kredytu.

Na ważność umowy kredytu nie wpływa również fakt, że waloryzacja kredytu była dokonywana jednostronnie przez bank w oparciu o kurs waluty u niego obowiązujący. Powodowie zawierali umowę dobrowolnie, zgadzając się na wprowadzenie do nich obecnie kwestionowanych przez nich klauzul. Zdecydowali się na wybór kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej, co potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym treść wniosku o udzielenie kredytu (wniosek kredytowy nr (...) z 16 czerwca 2008 r., k. 220-222). Powódka przyznała, iż wraz z mężem posiadali zdolność kredytową na kredyt złotowy, jednak zdecydowali się na kredyt waloryzowany do waluty CHF. Do oferty kredytu indeksowanego małżonków przekonały niższe raty kredytu niż w kredycie złotowym (zeznania powódki A. B. (1), protokół k. 509v, nagranie 00:05:55-00:10:10).

W sprawie bezsporne jest, że powodowie zawarli przedmiotową Umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, konsumentem można być wyłącznie w zakresie czynności prawnych niezwiązanych bezpośrednio z własną działalnością gospodarczą lub zawodową. Decyduje więc brak związku danej czynności z wymienioną działalnością, a nie to, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona przez osobę dokonującą czynności prawnej. Do uznania, że mamy do czynienia z konsumentem, wystarczy brak bezpośredniego związku czynności z działalnością gospodarczą lub zawodową; istnienie pośredniego związku nie wyklucza zatem uznania danej osoby za konsumenta (K. Osajda (red.), P. Miklaszewicz, Kodeks cywilny, Komentarz, wyd. 20, 2018, Legalis).

Zawarcie umowy jako konsument nie oznacza jednak „gwarancji satysfakcji”, tj. że umowa – w szczególności taka, która wiąże się z ryzykiem i uzależniona jest od czynników zewnętrznych, niezależnych od stron – będzie ostatecznie zawsze dla konsumenta korzystna. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2016 r. (sygn. III C 275/15, Mon.Pr.Bank. 2016 nr 10, str. 3) „działanie Państwa w zakresie ochrony konsumentów winno bowiem ograniczać się do ochrony przed działaniami podstępными bądź nieuczciwymi, nie mogą oni natomiast oczekiwać, że państwo ochroni ich przed wszelkimi negatywnymi konsekwencjami podejmowanych przez nich decyzji gospodarczych”, który to pogląd Sąd w tym składzie w pełni podziela. Podkreślić należy, że zawarcie umowy w charakterze konsumenta nie oznacza zwolnienia konsumenta z obowiązku dokonania przy zawieraniu umowy oceny rozmiaru zaciąganego zobowiązania i związanych z nim ryzyk. Jednocześnie żadne przepisy nie zabraniają konsumentom zawierania umów wiążących się z ryzykiem, jeżeli są oni gotowi je ponieść. Od konsumenta, należy oczekiwać dbającego o własne interesy, należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości czy wszelkich niezrozumiałych kwestii szczególnie w kontekście umowy, która stanowi dla niego zobowiązanie. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 października 2016 r. „w relacjach cywilnoprawnych nie jest dopuszczalne faworyzowanie żadnej ze stron, choćby była konsumentem, kosztem praw profesjonalisty. Trzeba też uwzględnić stale podnoszący się poziom wykształcenia, wiedzy, doświadczenia i świadomości prawnej ogółu społeczeństwa, w tym konsumentów, coraz lepiej przygotowanych do asertywnego uczestnictwa w obrocie prawnym” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 5 października 2016 r., sygn. I ACa 47/16, Legalis nr 1533035). W ocenie Sądu, nie ma podstaw do przyznania stronie powodowej uprzywilejowanej pozycji, w której powodowie

byliby zwolnieni z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści zawieranej umowy i od odpowiedzialności za jej skutki.

Oceny wymaga więc czy przed zawarciem przedmiotowej Umowy powód został w sposób należyty poinformowany o treści umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej i związanych z jej zawarciem ryzykach.

W ocenie Sądu, z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że strona powodowa została poinformowana m.in. o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej, a przede wszystkim o ryzyku kursowym i tabelach kursowych. W dniu zawarcia przedmiotowej Umowy powodowi została przedstawiona informacja dla wnioskodawców ubiegających się o kredyt hipoteczną indeksowany kursem waluty obcej wraz z wykresem dotyczącym historii zmian kursu CHF/PLN. Powodowie podpisali oświadczenie, w którym szczegółowo i w sposób przystępny przedstawiono kwestie ryzyka kursowego i ryzyka zmian stóp procentowych (Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowany/ą kursem waluty obcej wraz z wykresem dot. historii zmian kursu CHF/PLN z 7 lipca 2008 r., k. 233-234).

Tym samym strona powodowa nie wykazała, aby pozwany bank nie wypełnił względem powodów ciążącego na banku obowiązku informacyjnego. W ocenie Sądu powodowie posiadali pełną i niezbędną wiedzę na temat spłaty rat kredytu oraz świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych. Powodowie zostali poinformowani, iż uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje według kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której waloryzowany jest kredyt (Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowany/ą kursem waluty obcej wraz z wykresem dot. historii zmian kursu CHF/PLN z 7 lipca 2008 r., k. 233-234). Powyższe wynika również z postanowień Umowy i Regulaminu, stanowiącego integralną część umowy.

Podnoszone przez stronę powodową zarzuty dotyczące umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty CHF wynikają, w ocenie Sądu, ze wzrostu kursu franka szwajcarskiego, na który pozwany bank nie miał żadnego wpływu i z którego to wzrostu nie odniósł żadnej korzyści. Wzrost kursu CHF wynikał bowiem z działań Centralnego Banku Szwajcarii, który w 2011 r. i 2015 r. doprowadził do uwolnienia sztywnego kursu CHF do innych walut. Zmiana kursu waluty, obiektywnie niekorzystna dla kredytobiorców, nie może stanowić podstawy do stwierdzenia, że zawarta przez nich umowa jest nieważna.

Uznać również należy, iż dopuszczalne było zawarcie z bankiem umowy o kredyt waloryzowany do waluty obcej. Przedmiotowa Umowa nie może być zatem uznana za bezwzględnie nieważną w związku z art. 58 k.c., gdyż nie narusza przepisów prawa, ani nie zmierza do obejścia ustawy, jak również nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Uznanie kwestionowanych przez stronę powodową postanowień za abuzywne wymaga subsumpcji przepisu art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Paragraf 2 powołanego przepisu wskazuje, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei paragraf 3 wskazanego artykułu definiuje niezgodnione indywidualnie postanowienia umowy jako te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 powołanego przepisu ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Zakres zastosowania przytoczonej regulacji art. 385¹ k.c. sprowadza się do umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami. Dotyczy on jedynie postanowień innych niż określające główne świadczenia stron, niezgodnionych z konsumentem indywidualnie. Ponadto przesłankami uznania postanowień umownych jest taka ich treść, która

kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Należy wobec tego zbadać umowę wiążącą strony w aspekcie wszystkich powołanych przesłanek.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie należy zastosować tzw. kontrolę incydentalną, tj. zbadanie spornych postanowień pod kątem tego, czy wypełniły one znamiona przewidziane w art. 385¹ § 1 k.c. Strona powodowa wskazała, że nie wiążą powodów postanowienia § 2 ust. 1, § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 Umowy, a także § 1 pkt 19, § 3 ust. 2 i § 11 ust. 4-5 Regulaminu. Treść kwestionowanych postanowień została już przytoczona przez Sąd w niniejszym uzasadnieniu w części obejmującej uzasadnienie faktyczne sprawy, dlatego niecelowe jest ponowne ich przytaczanie w tym miejscu.

Zdaniem Sądu niedopuszczalne jest uproszczenie rozpoznania niniejszej sprawy poprzez odwołanie się tylko i wyłącznie do prejudycjalnego charakteru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Tym samym dotychczasowe orzecznictwo nie ma decydującego wpływu na interpretację sprawy, albowiem każdorazowo Sąd obowiązany jest do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 grudnia 2003 r. (sygn. akt III CZP 95/03, Legalis nr 60309), kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy), tj. na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy.

Rozszerzona prawomocność wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej, o której mowa w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że omawiany wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 17/15, MoP 2016 nr 2, str. 59). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień objętych wzorcami umownymi, będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami. Sąd, w sytuacji ustalenia niedozwolonego charakteru postanowienia umownego powinien dokonać oceny skutków abuzywności klauzuli waloryzacyjnej, a w szczególności jej wpływu na wysokość świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego przy zastosowaniu niedozwolonego postanowienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2018 r., sygn. I ACa 324/18, niepubl.).

Postanowienia umowy kredytu, które łączą strony postępowania ustalone zostały w oparciu o preferencje powodów (konsumentów), zgłoszone we wniosku o udzielenie kredytu (wniosek kredytowy nr (...) z 16 czerwca 2008 r., k. 220-222). Ostatecznie sama treść umowy, z wyjątkiem postanowień odzwierciedlających dane zawarte we wniosku kredytowym, nie była indywidualnie uzgadniana co do końcowego słownego brzmienia, lecz na kształt ostatecznie przyjętego wariantu tej umowy i w ogóle na decyzję o jej zawarciu decydujący wpływ mieli sami powodowie, o czym w dalszej części uzasadnienia.

W judykaturze istnieje spór co do przyjęcia czy klauzule waloryzacyjne regulują świadczenie główne, czy też nie.

Zdaniem Sądu regulacje umowne związane z waloryzacją kredytu dotyczą głównych świadczeń stron. Co prawda ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie „główne świadczenia stron”, wskazane w art. 385¹ § 1 k.c., ale niewątpliwie są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Pojęcie to z pewnością należy interpretować w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Strona powodowa kwestionowała zapisy przedmiotowej Umowy dotyczące indeksacji, a zatem sposobu przeliczenia udzielonego im kredytu i rozliczenia wpłat dokonywanych przez nich na rzecz pozwanego tytułem spłaty zaciągniętego zobowiązania. Pojęcie „głównych świadczeń stron” w odniesieniu do umowy należy rozpatrywać w kontekście art. 69

ust. 1 Prawa bankowego, zawierającego essentialia negotii umowy kredytu. Analizując kwestionowane przez powódkę postanowienia umowne stwierdzić należy, że miały one wpływ na wysokość kredytu oraz wysokość poszczególnych rat. Stanowiły częściowo klauzulę waloryzacyjną, która wprost oddziałuje na wysokość świadczenia głównego stron. Z uwagi na powyższe, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła podstawowa przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. Kwestionowane postanowienia określały bowiem główne świadczenia stron, a strona powodowa nie wykazała, aby zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny. Omawiane regulacje odwołują się wprost do kursu kupna lub sprzedaży waluty obowiązującego w pozwanym banku w chwili wypłaty lub spłaty kredytu. Wskazać również należy, że kredytujący bank de facto nie miał technicznej możliwości wykonania umowy w inny sposób niż w oparciu o własne tabele kursów. Zdaniem Sądu treść tych postanowień nie budzi też wątpliwości.

Przyjmując nawet, że postanowienia te – jako dotyczące głównych świadczeń stron – nie zostały określone w sposób jednoznaczny, ewentualnie, że regulacje dotyczące waloryzacji nie regulują głównych świadczeń stron, to żądanie pozwu również nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę na realia zawierania umów w sprawach takich jak niniejsza, polegające na tym, że z jednej strony bank posiada pewną paletę produktów finansowych do wyboru i uzgodnienia, zaś z drugiej strony konsument zgłasza swoje konkretne potrzeby najpierw w drodze ustnej, a po dopasowaniu konkretnego instrumentu do jego potrzeb – w drodze wniosku o udzielenie kredytu.

Niewątpliwie, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że powodowie chcieli sfinansować budowę domu i poszukiwali produktu finansowego (kredytu), który zapewniłby uzyskanie potrzebnej im kwoty, przy jednocześnie możliwie najniższych kosztach uzyskania kredytu. W rezultacie zgłoszone przez kredytobiorcę potrzeby wywołały ze strony pracowników banku reakcję w postaci przedstawienia oferty, która mogłaby sprostać zgłoszonym potrzebom. Po otrzymaniu satysfakcjonującej oferty powodowie de facto nie pretendowali nawet do ingerencji w treść postanowień. Trudno natomiast podważyć fakt, że mimo braku prób wpływania na kształt umowy, mieli prawo to zrobić. Jakkolwiek strona powodowa w okolicznościach niniejszej sprawy w zasadzie nie wywierała wpływu na konkretne brzmienie kwestionowanych postanowień końcowej Umowy, to należy zauważyć, że kształt zaproponowanych warunków umownych był zdeterminowany potrzebami powodów świadomie przez nich zgłoszonymi we wniosku o kredyt (wniosek kredytowy nr (...) z 16 czerwca 2008 r., k. 220-222). Ponadto strona powodowa nie podnosiła twierdzeń jakoby poszczególne zapisy Umowy były dla powodów nieodpowiednie w momencie zawierania Umowy. Należy zaznaczyć, że wskazane okoliczności nie obalają wprawdzie przesłanki niezgodnienia indywidualnego kwestionowanych postanowień z konsumentem, ale mają zdecydowany wpływ na ocenę zaistnienia dalszych przesłanek, o których mowa w przepisie art. 385⁽¹⁾ k.p.c. (rażącego naruszenia interesu konsumenta i sprzeczności dobrymi obyczajami).

W odniesieniu do przesłanek sprzeczności postanowień z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta, a także naruszenia zasad współzycia społecznego Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała spełnienia tychże przesłanek w niniejszym postępowaniu, co do żadnej ze spornych klauzul.

Jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie „dobre obyczaje” są w zasadzie odpowiednikiem „zasad współzycia społecznego”. Zgodnie z utrwaloną judykaturą do zasad tych zalicza się reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością, aprobowanymi społecznie zasadami. W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Biul. SN 2005 nr 11).

Wskazane w tym przepisie formuły prawne, służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/2004, Biul. SN 2005/11/13). Nie jest zatem wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta).

W kontekście stosunków prawnych łączących bank z jego klientami (stosunków umownych o charakterze ekonomicznym) przyjąć należy, że zasady współzycia społecznego wymagają od stron tych stosunków uczciwości (uczciwego obrotu) oraz lojalności. Powodowie złożyli wniosek kredytowy, zostali zapoznani z ryzykiem kursowym, ryzykiem zmiany stopy procentowej oraz oprocentowania (Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o kredyt mieszkaniowy/kredyt konsolidacyjny/pożyczkę hipoteczną indeksowany/ą kursem waluty obcej wraz z wykresem dot. historii zmian kursu CHF/PLN z 7 lipca 2008 r., k. 233-234). W takiej sytuacji brak jest podstaw dla twierdzenia, że Umowa, którą zawarli, narusza zasady współzycia społecznego czy też dobre obyczaje.

Strona powodowa nie wykazała również, by kurs CHF z tabeli kursowej pozwanego banku był ustalony dowolnie, a w szczególności z rażącym pokrzywdzeniem interesów kredytobiorców. Sąd zważył, że ustawodawca nie sprecyzował stopnia szczególności postanowień przewidujących sposób i termin ustalania przez bank kursu wymiany walut, na podstawie którego obliczane są raty kapitałowo-odsetkowe. Zdaniem Sądu, sporne postanowienia zostały też sformułowane na tyle precyzyjnie, na ile pozwala na to materia, której one dotyczą.

W niniejszej sprawie biegły sądowy z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw wskazał, iż spread (różnica między kursem kupna, a sprzedaży danej waluty) stosowany przez Bank (...) S.A. w latach 2008-2014 pozostawał poniżej lub blisko średniej rynkowej oraz mediany, co oznacza że w danym segmencie rynku (kursów tabelowych banku) w tym okresie kursy stosowane przez ww. bank nie odbiegały na niekorzyść kredytobiorców w stosunku do kursów stosowanych przez inne banki, wobec czego można je uznać za rynkowe. Co prawda biegły wskazał, że w latach 2015 do 2017 zauważalna jest istotna różnica pomiędzy spreadem stosowanym przez Bank (...), a rynkową średnią oraz medianą dla kursów tabelowych, tym samym kursy stosowane przez ww. bank w tym okresie odbiegały od kursów stosowanych w segmencie rynku kursów tabelowych na niekorzyść kredytobiorców (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 530-533). Należy jednak podkreślić, że Bank (...) od samego początku oferowania produktu umożliwiał klientom spłatę kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Waluta spłaty zależała od decyzji klienta i nie była niczym uwarunkowana (zeznania na piśmie świadka J. C., k. 444). Powodowie od momentu zawarcia Umowy mieli więc możliwość spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w walucie CHF, z której to możliwości nie skorzystali, uiszczając raty w złotych przez cały okres trwania Umowy (zeznania powódki A. B. (1), protokół k. 510, nagranie 00:32:42).

W niniejszej sprawie biegły sądowy Ł. K. wyliczył hipotetyczną wysokość kredytu (wartości salda wyjściowego) od dnia zawarcia umowy od 21 sierpnia 2008 r. do 6 lipca 2018 r. przy założeniu, że kwota kredytu była indeksowana, a raty kredytu przeliczane były według kursu średniego NBP (tabela A) oraz przy założeniu warunków umowy kredytu (sprzed zawarcia aneksu dotyczącego przewalutowania kredytu), tj. marży (przy uwzględnieniu jej zamiany), ilości rat, okresu karencji, etc. (z rozbiciem na część kapitałową i odsetkową), która oszacowana została 27.498,78 CHF, co stanowiłoby równowartość kwoty 94.742,03 PLN. Kapitał pozostający do spłaty na koniec ww. kalkulacji biegły oszacował na 66.386,77 CHF (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 534). Z kolei, zgodnie z § 1 ww. aneksu z dnia 6 lipca 2018 r. do Umowy, strony zgodnie oświadczyły, że na dzień 28 czerwca 2018 r. stan zadłużenia z tytułu kredytu nr (...) wynosi 68.310,72 CHF (aneks z dnia 6 lipca 2018 r. do Umowy o Kredyt Hipoteczny nr (...), k. 47). Tym samym różnica między wysokością kapitału pozostającego do spłaty na czerwiec-lipiec 2018 r. wg ww. wyliczeń biegłego a oszacowanych przez pozwany bank wynosiła jedynie 1.923,95 CHF.

Biegły sądowy oszacował też różnicę pomiędzy wysokością zobowiązania kredytobiorców z tytułu przedmiotowej Umowy obliczoną przy zastosowaniu kursu średniego NBP a wysokością zobowiązania kredytobiorców obliczoną według kursu zastosowanego przez bank w okresie od 21 sierpnia 2008 r. do 6 lipca 2018 r., która wg biegłego wynosiłaby 5.711,59 zł (100.453,62 zł minus 94.742,03 zł) i stanowiłaby nadpłatę na rzecz kredytobiorców (opinia biegłego sądowego Ł. K. z zakresu bankowości inwestycyjnej, rynków finansowych i finansów przedsiębiorstw z 14 grudnia 2022 r., k. 534).

W ocenie Sądu z powyższego wynika, że zastosowany przez pozwany bank kurs sprzedaży CHF/PLN pochodzący z Tabeli Kursów Walut Obcych pozwanego banku nie odbiegał w sposób istotny od kursów rynkowych a nawet od kursu średniego NBP, tym samym nie można uznać, że doszło do rażącego pokrzywdzenia interesów kredytobiorców.

Zdaniem Sądu, nie do zaakceptowania natomiast jest koncepcja przedstawiona przez stronę powodową we wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego (pismo procesowe powodów z 16 grudnia 2021 r., k. 477-477v) dotycząca kredytu złotowego z oprocentowaniem LIBOR, a de facto taką koncepcję zawierał wniosek dowodowy strony powodowej w tym zakresie. Przyjmując koncepcję ferowaną przez stronę powodową nastąpiłaby niedopuszczalna zmiana przedmiotu świadczenia głównego. W takim przypadku doszłoby bowiem do zniekształcenia konstrukcji prawnej i ekonomicznej takiego typu kredytów z uwagi na zastosowanie nieadekwatnego wskaźnika oprocentowania. Kredyt złotówkowy podlega bowiem oprocentowaniu zmiennym wskaźnikiem WIBOR (plus stała marża banku), o którego wahaniach decydują inne czynniki, aniżeli czynniki w odniesieniu do wskaźnika LIBOR. Sąd nie ma też wątpliwości, że wybierając zadłużenie w walucie szwajcarskiej, powodowie świadomie chcieli skorzystać z niższego oprocentowania (LIBOR) w porównaniu z kredytem złotowym (gdzie obowiązywał WIBOR) i tym samym miesięcznie niższej raty kredytu. Modyfikacja treści umowy jedynie poprzez wyeliminowanie klauzul uznanych za niedozwolone w sposób zaproponowany przez stronę powodową nie może zyskać aprobaty. Proste wyeliminowanie zakwestionowanych klauzul doprowadziłoby do niedopuszczalnej zmiany pierwotnego charakteru stosunku prawnego, łączącego strony. Doszłoby de facto do zastąpienia kredytu indeksowanego kursem waluty CHF, kredytem złotowym. Sąd podziela w tym zakresie pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 marca 2017 r. (sygn. akt I ACa 1233/16, LEX nr 2287417, iż „zmiana charakteru zobowiązania (z kredytu walutowego na kredyt stricte złotowy) musiałaby pociągać za sobą konsekwentnie zmianę stawki referencyjnej oprocentowania na stawkę WIBOR (znacznie mniej korzystną dla kredytobiorców), czyli indeks funkcjonujący dla obrotu złotowego przy giełdzie (...)

O rażącym naruszeniu interesów konsumenta można mówić wtedy, gdy dochodzi do istotnej oraz nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Legalis nr 71468).

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, strona powodowa nie wykazała, aby interes powodów jako konsumentów w omawianym stosunku zobowiązaniowym został w jakikolwiek sposób naruszony. W chwili zawierania Umowy wiedzieli o tym, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, mieli wiedzę w zakresie postanowień dotyczących ryzyka walutowego, oprocentowania, zabezpieczenia kredytu i początkowo odnosili wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego.

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacane przez powodów na rzecz pozwanego banku na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczane są na ważnej podstawie, a powodowie zobowiązani są względem pozwanego banku.

Żądanie powodów, zdaniem Sądu, nie jest również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, tj. zasadą uczciwego postępowania w obrocie gospodarczym, równego traktowania kontrahentów czy lojalności. Gdyby bowiem roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione, a pozwany zobowiązany zostałby do zapłaty dochodzonych przez powodów kwot, pomimo że zrealizowali oni cel umowy, tj. przez wiele lat korzystali z udostępnionego im kapitału, to stanowiłoby

to naruszenie praw osób, które w tym samym okresie planowały zaciągnięcie kredytu, jednak z uwagi na ryzyko związane z kredytem indeksowanym nie zdecydowały się na jego zawarcie i zaciągnęły kredyt złotówkowy, który w tym czasie był znacznie mniej korzystny finansowo.

Zasadą jest, że każde przejście wartości majątkowej z jednej osoby na drugą musi być prawnie uzasadnione. W związku z tym stosownie do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej wartości.

Przepis ten – w myśl art. 410 § 1 k.c. – stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2).

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacone przez powodów na rzecz pozwanego, na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczone zostały na ważnej podstawie, a powodowie zobowiązani byli względem pozwanego banku. Sąd przyjął, iż brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności przedmiotowej Umowy, w związku z tym żądania zapłaty od pozwanego na rzecz powodów nie znajdują uzasadnienia. Sąd nie uznał również kwestionowanych postanowień Umowy za niedozwolone, tym samym powództwa główne oraz ewentualne, podlegały oddaleniu w całości (pkt I wyroku).

Zgodnie z art. 108 §1 k.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 98 §1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie Sąd, w myśl przepisu art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c., rozstrzygnął jedynie o zasadach ponoszenia kosztów procesu ustalając, że powodowie przegrali proces w 100% i pozostawił rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Sędzia Ewa Ligoń-Krawczyk